

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпровський державний
аграрно-економічний
університет

Видавництво ТОВ «ДКС-центр»

Ефективна економіка № 11, 2016

УДК 330.341.1

Т. О. Харченко,

к. е. н., доцент кафедри менеджменту,

Київський національний університет технологій та дизайну

Р. Л. Куфрук,

магістр, Київський національний університет технологій та дизайну

ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Tetiana Aleksandrovna Kharchenko,

Ph.D. of Economic sciences, Associate Professor of Department of management,

Kyiv national University of technologies and design

Roman Leonidovich Kufрук,

undergraduate, Kyiv national University of technologies and design

INNOVATIVE MAINTENANCE OF THE COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES

У статті розглянуті питання, що стосуються інноваційного забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Проведено аналіз інноваційної діяльності промислових підприємств за напрямками проведених інновацій в Україні. Виявлені чинники що негативно впливають на інноваційне забезпечення підприємств. Запропоновані шляхи подолання перешкод у вирішенні питань пов'язаних із інноваційним забезпеченням вітчизняних промислових підприємств на макро- та мікро- рівнях, що надасть можливість забезпечити зростання обсягів інвестицій в інноваційні проекти промислових підприємств.

The article discusses the issues with an innovative software company's competitiveness. The analysis of innovative activity of industrial enterprises towards the implementation of innovations in Ukraine. The ways of addressing issues related to the provision of innovative domestic industry at the macro- and micro- levels. This will enable to ensure the growth of investment in innovative projects of industrial enterprises.

Ключові слова: інновації, інвестиційна діяльність, конкурентоспроможність, промислові підприємства.

Keywords: innovation, competitiveness, efficiency, providing, enterprise.

Постановка проблеми. Значна динаміка економічних процесів, що супроводжуються ускладненням економічних зв'язків підприємств, коливаннями масштабів та видів їх діяльності, зміною попиту і цін на продукцію, ослабленням соціальної спрямованості та регулюючого впливу держави є основними ознаками сучасної економіки України. В результаті чого набувають значущості питання пов'язані з інноваційними перетвореннями, що приводить до зростання невизначеності та ризиків і водночас розширюють можливості забезпечення конкурентоспроможності та підвищення ефективності підприємства.

Інтенсивність конкуренції, мінливість суспільних потреб та інші чинники середовища вимагають активізації інноваційної діяльності від усіх учасників ринку. Впровадження інноваційного продукту приводить до вирішення значного спектру питань, що призводять до якісних змін в діяльності підприємства, саме це обумовлює актуальність обраної теми дослідження в даній статті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розглядом питань пов'язаних із забезпеченням конкурентоспроможності та ефективності підприємств з точки зору інновацій займалися як зарубіжні так і вітчизняні науковці, а саме: І. Ансофф, Й. Шумпетер, К. Оппенлендер, П. Друкер, В. Галушко, О. Гудвинський, Г. Єрмаков, С. Єрохін, В. Онегіна, О. Олійник, П. Стецюк, О. Лапко, М. Малік, В. Момот, А. Поддєрьогін, П. Саблук, А. Чупіс та ін.

Незважаючи на значну працю проведenu науковцями із вивчення зазначених питань, недостатньо дослідженими лишаються можливості забезпечення конкурентоспроможності та ефективності підприємств з точки зору інноваційного забезпечення. Дане направлення дослідження в рамках інноваційного забезпечення висуває принципово нові вимоги до проведення інноваційної політики підприємства та обумовлює нові напрями наукових пошуків.

Метою статті є визначення ролі інноваційного забезпечення та виявлення взаємозв'язків підвищення ефективності й конкурентоспроможності із розвитком інноваційних процесів на підприємстві, окреслення можливостей управління цими процесами у контексті інноваційного забезпечення.

Вклад основного матеріалу. Сучасні умови економічного розвитку диктують зміни які передбачають необхідність швидкого пристосування різних підходів до управління підприємством з урахуванням мінливості зовнішнього середовища. Такі зміни відображають нову роль інноваційного забезпечення, як в управлінні підприємством, так і в розробці заходів для досягнення його конкурентоспроможності та ефективності. Спроможність підприємства до інноваційного розвитку обумовлюється можливостями здійснення інноваційного забезпечення, що визначається умовами які впливають на інновації.

На думку Р. Фатхутдінова „система забезпечення конкурентоспроможності є методологією досягнення конкурентоспроможності кожного об’єкту” [1]. Погоджуючись з думкою науковців які вважають, що конкурентоспроможність підприємства є однією з найважливіших категорій ринкової економіки і характеризує можливість і ефективність адаптації підприємства до умов зовнішнього середовища, також слід зазначити що конкурентоспроможність переважно окреслюють як здатність витримати конкуренцію з аналогічними об’єктами на конкретному ринку [2].

На сьогоднішній час спостерігається гальмування інноваційної діяльності. Про що свідчить той факт, що лише 824 підприємства у 2015р. займалися створенням і використанням передових технологій та об’єктів права інтелектуальної власності порівняно із 1609 підприємствами у 2014р. При цьому, третина промислових підприємств, які займалися передовими технологіями, зосереджена у м. Києві. Доволі цікавим фактом також є те, що інноваційна активність підприємств за останні п’ять років не перевищувала 7,1 %, а в країнах Великої сімки кількість підприємств, які впроваджують інновації становить 70–80 % [3]. Таким чином можна доіти висновку про те, що на вітчизняних підприємствах відсутня тенденція переорієнтації на інноваційний шлях розвитку.

Чинники що негативно впливають на інноваційне забезпечення підприємств і як наслідок перешкоджають забезпеченню конкурентоспроможності та ефективності вітчизняних підприємств. Такими чинниками є [4]:

- недостатність фінансових ресурсів та інформації щодо впровадження нових технологій;
- низький рівень попиту на інноваційну продукцію;
- небажання і слабка сприйнятливність підприємств до впровадження інновацій;
- низький рівень інноваційного потенціалу підприємств;
- нестача кваліфікованого персоналу;
- труднощі кластеризації, кооперації та інтеграції з іншими підприємствами;
- нерозвинутість інституту державно-приватного партнерства тощо.

Інноваційне забезпечення вітчизняних підприємств найчастіше проявляється у заміні застарілого обладнання новим та відбувається ігнорування розробки та впровадження інноваційної продукції, що негативно впливає на заповнення ринку новими брендами вітчизняної продукції та унеможливує досягнення стійкої конкурентної позиції на ринку в майбутньому.

Динаміку інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств представимо в таблиці 1 [5].

Таблиця 1.
Інноваційна діяльність промислових підприємств за напрямками проведених інновацій[5]

	2010		2014		2015	
	Усього	у % до загальної кількості промислових підприємств	Усього	у % до загальної кількості промислових підприємств	Усього	у % до загальної кількості промислових підприємств
Кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю	1462	13,8	1609	16,1	824	17,3
у тому числі витрачали кошти на:						
внутрішні НДР	224	2,1	189	1,9	151	3,2
зовнішні НДР	124	1,2	94	0,9	70	1,5
придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	840	7,9	993	9,9	467	9,8
придбання інших зовнішніх знань	100	0,9	83	0,8	32	0,7
навчання та підготовка персоналу	222	2,1	319	3,2
ринкове запровадження інновацій	102	1,0	79	0,8
інші	194	1,8	140	1,4	210	4,4

... - у 2015р. показник віднесено до категорії «інші»

Статистичні дані наведені в таблиці свідчать про коливання інноваційної активності промислових підприємств які описують незначне збільшення у період з 2010 по 2014 роки та різкий спад у 2015 році. Спад інноваційної діяльності насамперед пов’язаний із впливом таких зовнішніх чинників як економічна нестабільність в країні, погіршення купівельної спроможності споживачів, зменшення кількості вітчизняних виробничих підприємств, що обумовлює спад виробництва про що свідчать наведені статистичні данні.

На думку міжнародних експертів існує чотири основних чинника недостатньої інноваційної активності вітчизняних підприємств [6]:

- домінуюча частка традиційних галузей (металургія, вугледобування, енергетика, основна хімія), які не є науково інтенсивними і не формують попит на НДР;
- висока інфляція, коливання курсу, високі процентні ставки не створюють сприятливого інвестиційного клімату для НДР;
- існуючі інструменти підтримки інновацій (інвестиційні фонди, технопарки, бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій тощо) обмежені у фінансових можливостях та не мають кваліфікованих менеджерів;
- для банків більш привабливим є кредитування інших видів підприємницької діяльності (торгівельні операції, будівництво, операції з нерухомістю), відсутні стимули для підтримки НДР.

Для подолання перешкод у вирішенні питань пов’язаних із інноваційним забезпеченням вітчизняних промислових підприємств доцільно розробляти певні заходи що стосуються факторів як на макро- так і мікро- рівнях

До заходів що зменшать негативний вплив на інноваційне забезпечення на макрорівні варто віднести: покращення інвестиційного клімату шляхом формування ефективної системи митних, податкових та валютних приференцій; забезпечення державних гарантій щодо зобов’язань перед інвесторами; лібералізація умов функціонування інвестиційної діяльності; розвиток інфраструктури функціонування фондового ринку.

До заходів що зменшать негативний вплив на інноваційне забезпечення на мікрорівні варто віднести: підвищення культури корпоративного управління та корпоративної соціальної відповідальності, розвиток форм акумулювання коштів дрібних інвесторів, забезпечення прав та інтересів інвесторів, стимулювання процесу заощаджень вільних коштів підприємств через зменшення податкового тиску, підтримання системи страхування інвестиційних ризиків, забезпечення ресурсної збалансованості бізнес-планів інвестиційних та інноваційних проєктів.

Висновок. Розглянувши в даній статті питання, що стосуються інноваційного забезпечення промислових підприємств можна зробити висновок про те, що значимість інноваційного забезпечення в межах підвищення конкурентоспроможності та ефективності підприємства є безперечною. Також варто зазначити, що шляхи подолання перешкод у розвитку інноваційного забезпечення полягають у виявленні можливостей та загроз у майбутньому, передбаченні та подоланні несподіваних ситуацій, а також пошуку нових продуктів, виробів і технологій.

Недостатній розвиток інноваційних процесів серед вітчизняних підприємств спонукає до впровадження заходів по покращенню ситуації в цій сфері економіки і дає можливості для подальших наукових досліджень в цьому напрямку.

Література.

1. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации: Учебное пособие / Р.А. Фатхутдинов. – М.: Издательство “Эксмо”, 2004. – С. 201-202.
2. Гудзь О.Є. Роль інновацій щодо забезпечення конкурентоспроможності та ефективності підприємства [Електронний ресурс] / О.Є. Гудзь. – Режим доступу: http://internal.khntusg.com.ua/fulltext/PAZK/VISN/VISN_161_2015/3.pdf
3. Шнипко О. Інноваційне становище України: проблеми та перспективи / О. Шнипко // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 2. – С. 22–24.
4. Трефилова И.Н. Развитие потенциала малого предпринимательства в условиях модернизации хозяйственной системы: автореф. ... канд. экон. наук: 08.00.05. / И.Н. Трефилова – СПб, 2012 – С.3.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. European Inventory of Research and Innovation Policy Measure [Електронний ресурс] / – Режим доступу : <http://erawatch.jrc.ec.europa.eu/erawatch/opencms/information/count...>
7. EUROPE 2020 TARGETS: RESEARCH AND DEVELOPMENT [Електронний ресурс] / –Режим доступу : http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/15_research_development.pdf
8. Jay L. Abraham MetaMorphic Innovation: a Power Tool for Breakthrough Performance [Електронний ресурс] / Jay L. Abraham, Daniel J. Knight // Strategy & Leadership. – 2000 – V. 28 – Режим доступу : http://www.ergen.gr/files/Metamorphic_Innovation.pdf

References.

1. Fathutdinov, R.A. (2004), *Upravlenie konkurentosposobnost'ju organizacii* [Management of competitiveness of the organization], Izdatel'stvo “Jeksmo”, Moscow, pp. 201-202.
2. Hudz O.Ye. "The role of innovation to ensure the competitiveness and efficiency of businesses", [Online], available at: http://internal.khntusg.com.ua/fulltext/PAZK/VISN/VISN_161_2015/3.pdf
3. Shnytko, O. (2008), "Situation in Ukraine: problems and prospects", *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, vol. 2, pp. 22–24.
4. Trefilova, I.N. (2012), "Development of small business potential in the modernization of the economic system", Ph.D. Thesis, 08.00.05, SPb, Russia, p. 3.
5. State Statistics Service of Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. European Inventory of Research and Innovation Policy Measure, available at: <http://erawatch.jrc.ec.europa.eu/erawatch/opencms/information/count...>
7. EUROPE 2020 TARGETS: RESEARCH AND DEVELOPMENT, available at: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/15_research_development.pdf
8. Jay L. Abraham MetaMorphic Innovation: a Power Tool for Breakthrough Performance [Elektronnyi resurs] / Jay L. Abraham, Daniel J. Knight // Strategy & Leadership. – 2000 – V. 28 – [Online], available at: http://www.ergen.gr/files/Metamorphic_Innovation.pdf

Стаття надійшла до редакції 14.11.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"

Брошу